

Hyvinvointioppiminen ja lapsen oikeuksien opettaminen opetussuunnitelmassa

Hyvinvointioppiminen Limingan perusopetuksessa

Hyvinvointia opitaan samoin kuin muitakin koulussa opetettavia aineita. Hyvinvointioppiminen alkaa syntymästä, jatkuu yli koko elämänsä. Hyvinvointioppimisella tarkoitetaan hyvinvoinnin eri ulottuvuuksiin liittyvää ajatus- ja toimintamallien omaksumista, kasvua, oppimista ja sosialisatiota. Aktiivisilla ennakkoilla toimilla pyritään lisäämään lasten ja nuorten hyvinvointia. Pedagogisessa hyvinvoinnissa oppiminen ja hyvinvointi voidaan hahmottaa yksilön kasvu- ja kehitysprosessin eri ulottuvuuksina. Riittävä hyvinvointi on tavoitteen suuntaisen oppimisen edellytys ja toisaalta oppiminen mahdollistaa sellaisen toiminnan muutoksen, joka edesauttaa hyvinvointia. Pedagoginen hyvinvointi tarkoittaa positiivisia tunnekokemuksia, jotka tukevat oppimisen prosesseja ja edistävät yksilön kokonaisvaltaista kehitystä.

Hyvinvointioppimisen tukena on hyvinvointipolku, joka sisältää fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin liittyviä asioita. Hyvinvointipolkuun on koottu jokaiselle vuosiluokalle näihin aiheisiin liittyen ajankohtaisia aiheita ja materiaaleja, joita voidaan hyödyntää opetuksessa ja lasten arjessa. Materiaaleja päivitetään ja täydennetään tarpeen mukaan.

Lapsen oikeuksien oppiminen Limingan perusopetuksessa

Limingan perusopetuksessa sitoudutaan lapsen oikeuksien sisällyttämiseen opetussuunnitelmaan. Opetuksen selkeyttämiseksi on rakennettu lapsenoikeuspolku, johon on koottu jokaiselle vuosiluokalle sopivia lapsen oikeuksiin liittyviä aiheita. Näin lapsen oikeuksien opetus tapahtuu lapsen kehitystason mukaisesti. Lapsenoikeuspolussa lapsen oikeuksien teemat esitellään nivellettynä opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Lapsenoikeuspolun tarkoituksena on lasten ja nuorten tietoisuuden parantaminen omista oikeuksistaan.

Opetussuunnitelmaan sisältyy jo luonnostaan lapsen oikeuksien käsittelyä eri oppiaineita läpileikkaavina teemoina. Lapsen oikeuksien teemoja voidaan nivoa myös osaksi monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Lapsenoikeuspolun rinnalle kootaan lapsen oikeuksien materiaalipankki, jonka sisältöjä voidaan hyödyntää lapsen oikeuksien opetuksessa. Sekä lapsenoikeuspolku että lapsen oikeuksien materiaalipankki mahdollistavat lapsen oikeuksien teemojen käsittelyä eri tavoin.

Lapsen oikeuksia käsitellään pitkin lukuvuotta. Alle on koottu ajankohtia ja teemapäiviä, joihin lapsen oikeuksien opettaminen sopii erityisen hyvin. Koulut sitoutuvat käsittelemään lapsenoikeuspolussa esiteltyjä lapsen oikeuksia vähintään tummennettujen päivien ympärillä.

- Ryhmäytymispäivät
- **8.9. Kansainvälinen lukutaitopäivä** (materiaalit lapsenoikeuspolusta)
- 11.10. Tyttöjen päivä
- 24.10. YK:n päivä
- **20.11. Lasten oikeuksien päivä** (vuosittain vaihtuva teema ja materiaalit)
- 10.12. Ihmisoikeuksien päivä
- 24.1. Kansainvälinen koulutuksen päivä
- 30.1. Limingan sovittelijan päivä
- 2.2. Hyvän tekemisen päivä ja/ tai Toinen toista -päivä
- **21.3. Rasismin vastainen päivä** (materiaalit lapsenoikeuspolusta)
- 7.4. Maailman terveyspäivä
- Unicef-kävely

Vuosiluokkien 1-2 tavoitteet

HYVINVOINTI- POLKU

- Oppilas oppii omaan ja yhteiseen hyvinvointiin, turvallisuuteen ja arjen sujumiseen liittyviä perusasioita.
- Oppilaita ohjataan yhdessä toimimiseen, omatoimisuuteen ja vastuunottoon omista koulutehtävistä.
- Oppilas harjoittelee omien tunteiden tunnistamista ja ilmaisemista ja kehittää tunnetaitojaan esimerkiksi leikkien ja draaman avulla.
- Oppilas ymmärtää, ettei koulussa sallita minkäänlaista kiusaamista eikä syrjivää käyttäytymistä.

LAPSEN- OIKEUS- POLKU

- Oppilas oppii ja harjoittelee vuorovaikutustaitoja.
- Oppilas harjoittelee tunne- ja kaveritaitoja osana ryhmää.
- Oppilaiden osallisuuden tunnetta vahvistetaan.
- Oppilas harjoittelee monilukutaidon kehittämistä.
- Oppilaita ohjataan oman arvopohjan muodostamisessa.

1. lk. aihepiirit

Ryhmäytyminen ja koulun säännöt

- Kuulun ryhmään
- Tutustun toisiin
- Koulun arki ja säännöt
- Miten toimin ryhmässä?
- Opin koulupäivän rytmin

Kivassa koulussa ei kiusata

- KiVa-oppitunnit
- KiVa-sopimus: kiusaamisen tunnistaminen ja ehkäiseminen
- Kaveritaidot – miten saan kavereita?
- Empatia, toisesta välittäminen

Minä ja tunteet

- Tunnistan ja nimeän tunteita
- Ilmaisen tunteita
- Harjoittelen sietämään pettymyksiä
- Itsetuntemus: Kuka minä olen? Mitä osaan? Mistä pidän?
- Perustunteet – miltä minusta tuntuu?

Ryhmässä toimiminen ja kaveritaidot

- Työrauha
- Toisten kanssa toimiminen
- Ystävällisyys ja avuliaisuus

Omien vahvuuksien tunnistaminen ja itsensä tunteminen

- Opettelen tunnistamaan ja nimeämään omia vahvuuksiani

ELO-SYYSKUU

LOKA-MARRASKUU

JOULU-TAMMIKUU

HELMI-MAALISKUU

HUHTI-TOUKOKUU

2006

Lapsen oikeus leikkiin ja vapaa-aikaan (Kansainvälinen lukutaitopäivä)

- Leikin merkitys opetuksessa
- Leikkipedagogiikka
- Ryhmäytyminen

Lapsen oikeus omaan nimeen ja identiteettiin (Rasmin vastainen viikko)

- Oman itsen tunnistaminen
- Oman perheen tunnistaminen
- Oman kulttuurin tunnistaminen

2. lk. aihepiirit

Ryhmäytyminen ja koulun säännöt

- Kuulun ryhmään
- Tutustun toisiin ja toisten perheisiin
- Vaikutan itse turvalliseen oppimisympäristöön

Kivassa koulussa ei kiusata

- Uni, lepo ja ravinto
- Oma keho
- Turvallinen median käyttö
- Rauhoittumiskeinot
- Ruutuaika ja muu someaika

Minä ja tunteet

- Tunnistan ja nimeän tunteita
- Havainnoin toisten tunteita ja harjoittelen reagoimaan niihin

Ryhmässä toimiminen ja kaveritaidot

- Opettelen liittymään leikkeihin sopivalla tavalla
- Harjoittelen ehkäisemään ja ratkaisemaan ristiriitatilanteita

Omien vahvuuksien tunnistaminen ja itsensä tunteminen

- Omat vahvuudet, itsensä kehuminen ja itsensä kehittäminen
- Hyvän huomaaminen
- Myönteinen muistelu, unelmat ja haaveet
- Itsearviointia:
 - Olenko oppinut uutta?
 - Onko hyvinvoinnissani tapahtunut muutoksia?

ELO-SYYSKUU

LOKA-MARRASKUU

JOULU-TAMMIKUU

HELMI-MAALISKUU

HUHTI-TOUKOKUU

2006

Lapsen oikeus tulla kuulluksi (Kansainvälinen lukutaitopäivä)

- Osallistuminen luokan arkeen
- Mielenpitemien ilmaisu

Lapsen oikeus turvaan ja suojeluun (Rasismien vastainen viikko)

- Turvallisuuden tunne
- Kiusaamisen ehkäisy
- Perustarpeiden ymmärtäminen

Vuosiluokkien 3-6 tavoitteet

HYVINVOINTIPOLKU

- Oppilas oppii ajanhallintaa, hyvää käytöstä sekä muita omaan ja yhteiseen hyvinvointiin ja turvallisuuteen vaikuttavia toimintatapoja.
- Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella yhteistyötä, ristiriitojen käsittelyä ja ratkaisujen etsimistä sekä päätöksentekoa omassa luokkayhteisössä, eri opiskelutilanteissa ja koko kouluyhteisössäkin.
- Oppilas oppii ottamaan vastuuta oppimisympäristön siisteydestä, viihtyisyydestä ja ilmapiiiristä sekä osallistumaan kouluyhteisön yhteisten sääntöjen laadintaan ja toimintatapojen kehittämiseen.
- Oppilas oppii ymmärtämään sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkitystä ja harjoittelee päätöksentekoa.
- Oppilaita ohjataan toimimaan oman roolinsa ja TVT-välineen luonteen mukaisesti sekä ottamaan vastuuta viestinnästään.
- Oppilas saa valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.
- Oppilas oppii edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään ja toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen.

LAPSEN OIKEUSPOLKU

- Oppilas harjoittelee monilukutaidon kehittämistä.
- Oppilas oppii ymmärtämään ja harjoittamaan kestäviä elämäntapoja.
- Oppilasta ohjataan kulttuurisen osaamisen vahvistamisessa
- Oppilaiden osallisuutta vahvistetaan ja heille kerrotaan vaikuttamisen eri keinoista.
- Oppilaiden yhteiskunnallista osaamista sekä kuuluvuuden tunnetta vahvistetaan.
- Oppilas harjoittelee omaan ja muiden hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä taitoja.
- Oppilas oppii ymmärtämään eettisyyden merkityksen.
- Oppilas oppii tasa-arvon merkityksestä ja edistämisestä.

3. lk. aihepiirit

- Mitä on media, some ja sen järkevä käyttö
- Omien laitteiden turvallinen käyttö
- Sopiva turvallinen ja iänmukainen median kieli ja käyttö
- Sopiva ruutuaika
- Ikätasolle sopivat pelit ja ohjelmat

- Vahvistan minäkuvaani ja itseäni oppijana
- Tunnistan ja käytän omia vahvuuksiani
- Löydän kehittymisen kohteita

- Koulupäivän rytmi: kouluajan ja vapaa-ajan ero
- Osaan liikkua turvallisesti koulualueella ja liikenteessä
- Uni, lepo, ravinto, terveys, liikunta

- Kaveritaidot – miten saan kavereita?
- Tunnistan, ilmaisen ja nimeän tunteita itsessä ja toisessa
- Ryhmässä toimiminen ja toisten huomioiminen: kuuntelen ja hyväksyn

- Osaan tunnistaa, ilmaista ja nimetä tunteita itsessä ja muissa
- Tiedän jo keinoja omien tunteiden säätelyyn ja hallintaan

- Ketkä kuuluvat turvaverkkooni
- Turvallinen ja vastuullinen toimiminen omassa ympäristössä

Some ja digiturvataidot
Oppimaan oppiminen

- Lapsen oikeus koulutukseen ja oppimiseen (Kansainvälinen lukutaitopäivä)
- Ymmärrys koulunkäynnin merkityksestä
 - Yhdenvertaisuus koulutuksessa

Arjen taidot ja itsestä huolehtiminen
Ystävyys, kaveruus ja yhdessäolo
Minä ja tunteet

- Lapsen oikeus mielipiteeseen ja sen ilmaisuun (Rasismin vastainen viikko)
- Keskustelutaidot
 - Vaikuttaminen koulun arjessa

Turvataidot

4. lk. aihepiirit

HYVINVOINTI-POHJUK

- Mitä on media, some ja sen järkevä käyttö
- Omien laitteiden turvallinen käyttö ja sopiva ruutuaika
- Sopiva, turvallinen ja iänmukainen median kieli ja käyttö
- Ikätasolle sopivat pelit ja ohjelmat

Some ja digiturvataidot

- Vahvistan minäkuvaani ja itseäni oppijana
- Tunnistan ja käytän omia vahvuuksiani, löydän kehittymisen kohteita

Oppimaan oppiminen

- Koulupäivän rytmi: kouluajan ja vapaa-ajan ero
- Osaan liikkua turvallisesti koulualueella ja liikenteessä
- Uni, lepo, ravinto, terveys, liikunta

Arjen taidot ja itsestä huolehtiminen

- Kaveritaidot – miten saan kavereita?
- Tunnistan, ilmaisen ja nimeän tunteita itsessä ja toisessa
- Ryhmässä toimiminen ja toisten huomioiminen: kuuntelen, hyväksyn

Ystävyys, kaveruus ja yhdessäolo

- Osaan tunnistaa, ilmaista ja nimeä tunteita itsessä ja muissa
- Tiedän jo keinoja omien tunteiden säätelyyn ja hallintaan

Minä ja tunteet

- Ketkä kuuluvat turvaverkkooni
- Turvallinen ja vastuullinen toimiminen omassa ympäristössä

Turvataidot

- Tunnistan kiusaamisen, myös sen piilossa olevat muodot
- Kiusaamisen seuraukset ja vastavoimat
- Kunnioitus kuuluu kaikille, ryhmä ja kiusaaminen
- Mitä teen, jos joudun kiusatuksi?
- KiVa Koulu – tehdään se yhdessä! Mitä meille kuuluu?

KiVa

Lapsen oikeus tasa-arvoon ja syrjimättö-myyteen (Rasismin vastainen viikko)

- Oman ja muiden taustan kunnioittaminen

LAPSEN OIKEUSPOHJUK

- Lapsen oikeus yksityisyyteen ja henkilökohtaiseen tilaan (Kansainvälinen lukutaitopäivä)
- Omien rajojen tunnistaminen
 - Netti- ja mediakasvatus

Kasvan ja kehityn

Lapsi ymmärtää kasvua ja kehitystä.

Lapsi ymmärtää yksilöiden väliset erot.

Lapsi ymmärtää koululaisen roolin.

Lapsi ymmärtää itsesäätelyn merkityksen.

Lapsi kasvaa hyvään itsetuntemukseen ja itseluottamukseen.

Lapsi sisäistää elämänkaaren jaksot.

Minä ja ravinto

Lapsi harjoittelee terveellisiä ja hyviä ruokailutapoja.

Lapsi tietää päivän oikean ruokarytmin.

Lapsi tutustuu rohkeasti uusiin makuihin.

Lapsi tiedostaa, että ruokailu on myös sosiaalinen yhdessäolon muoto sekä kotona että koulussa.

Lapsi tietää, miksi kouluruokailu on tärkeä.

Minä ja liikkumisen riemu

Lapsi kokee iloa yhdessä liikkumisesta.

Lapsi saa kokemuksia monipuolisesta liikkumisesta.

Lapsi oppii arvostamaan arkiliikuntaa.

Minä ja terveys

Lapsi osaa huolehtia omasta puhtaudesta.

Lapsi osaa arvioida omaa hyvinvointia.

Lapsi kertoo turvallisen ja terveellisen arjen tekijöitä.

Uni ja lepo

Lapsi ymmärtää unen ja levon merkityksen ja unen puutteen vaikutukset hyvinvoinnille ja oppimiselle.

Lapsi osaa käyttää hyödyksi erilaisia rentoutumiskeinoja koulutyössä ja arjessa. Lapsi ymmärtää, että voi itse vaikuttaa hyvään oloon ja mieleen.

5. lk. aihepiirit

- Median järkevä käyttö
- Mediakriittisyys
- Sopiva ruutuaika
- Vahvuudet ja kehittämiskohteet oppijana
- Omasta hygieniasta huolehtiminen
- Rentoutuminen
- Toisen näkökulman huomioiminen ja oman mielipiteen perustelu
- Myönteinen palaute ja kritiikki
- Empatia
- Kuuntelun ja läsnäolon taidot
- Kaveritaidot:
 - miten saan ystäviä
 - miten ylläpidän ystävyyssuhteita, yksinäisyys
- Tuleva murrosikä ja sen aiheuttamat muutokset
- Omien vahvuuksien tunnistaminen
- Itsetuntemuksen vahvistaminen
- Tunteiden säätely ja tunteiden sanoittaminen
- Negatiivisten tunteiden käsittely
- Oikeus koskemattomuuteen ja toisen kehon kunnioittaminen
- Sosiaalisten tukiverkostojen tunnistaminen

Some ja digiturvataidot

- Lapsen oikeus suojeluun väkivallalta ja hyväksikäytöltä (Kansainvälinen lukutaitopäivä)
- Turvataidot
 - Seksuaalikasvatus
 - Netti- ja mediaturvallisuus

Oppimaan oppiminen

Arjen taidot ja itsestä huolehtiminen

Ystävyyys, kaveruus ja yhdessäolo

- Lapsen oikeus omaan kulttuuriin, uskontoon ja kieleen (Rasismin vastainen viikko)
- Kulttuuri-identiteetti
 - Vähemmistöjen oikeudet

Minä ja tunteet

Turvataidot

6. lk. aihepiirit

- Internetin ja somen turvallinen käyttö

SOME JA DIGITURVATAIDOT

- Oppimistyylit – millainen oppija minä olen?

OPPIMAAN OPPIMINEN

- Terveelliset elämäntavat: ravinto, lepo ja uni, liikunta
- Yleisimpien fyysisten oireiden lääkkeetön hoitaminen
- Arki- ja hyötyliikunta
- Päihde- ja vaikutusaineiden riskit ja vaikutukset terveyteen

ARJEN TAIDOT JA ITSESTÄ HUOLEHTIMINEN

- Luokan yhteishenki
- Sosiaalisten rajojen tunnistaminen ja niiden kunnioittaminen

YSTÄVYYS, KAVERUUS JA YHDESSÄOLO

- Omien arvojen tunnistaminen ja itselle tärkeät asiat elämässä
- Rohkeus olla oma itsensä
- Itsemyötätunto, itsensä arvostaminen

MINÄ JA TUNTEET

2006

Lapsen oikeus osallistua päätöksentekoon (Kansainvälinen lukutaitopäivä)

- Oppilaskunta
- Vaikuttaminen koulussa ja yhteiskunnassa

Lapsen oikeus omaan kulttuuriin, uskontoon ja kieleen (Rasismin vastainen viikko)

- Kulttuuri-identiteetti
- Vähemmistöjen oikeudet

Vuosiluokkien 7-9 tavoitteet

HYVINVOINTI- POLKU

- Oppilaita tuetaan yhteisöllisyyteen, joka ei hyväksy minkäänlaista kiusaamista, seksuaalista häirintää, rasismia eikä muuta syrjintää.
- Erityistä huomiota kiinnitetään unen ja levon, tasapainoisen päivärytmin, liikumisen ja monipuolisen ravinnon sekä päihteettömyyden merkitykseen ja hyvien tapojen tärkeyteen elämässä.
- Sosiaalisia taitoja harjoitellaan ja tuetaan tunnetaitojen kehittymistä.
- Käsitellään yhdessä ristiriitaisten tunteiden ja ajatusten kohtaamista ja hallintaa.
- Oppilaat saavat valmiuksia suojata yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan.
- Oppilaat oppivat ennakoimaan ja välttämään vaaratilanteita ja toimimaan onnettomuustilanteissa tarkoituksenmukaisesti.
- Oppilaita opastetaan vahvistamaan edellytyksiään oman talouden suunnitteluun ja taloudesta huolehtimiseen.
- Oppilaita ohjataan turvalliseen ja eettisesti kestävään tieto- ja viestintäteknologian käyttöön.

LAPSEN OIKEUS- POLKU

- Oppilas oppii ymmärtämään ja harjoittamaan kestäväää kehitystä.
- Oppilas oppii ymmärtämään ihmisoikeuksia ja tukemaan niiden toteutumista omalla toiminnallaan.
- Oppilas saa valmiuksia monikulttuurisuuden kohtaamiseen ja ymmärtämiseen kaikkia kunnioittavalla tavalla.
- Oppilaita tuetaan yhteiskunnan asioihin vaikuttamisessa ja osallistumisessa.

7. lk. aihepiirit

- Ryhmäytyspäivä
- Muu ryhmäytys lv:n, tukioppilaiden ja aineenopettajien johdolla
- KiVa-koulu: Teema 1, Startti
- Me-fiiliksen luonti – Me pidämme huolta meidän luokastamme!

Meidän ryhmä

- KiVa koulu: Teema 2, Minä ja muut
- Itsetunto (TE)
- Itsemyötätunto
- Tunnetaidot (TE)
- Luonteenvahvuudet (OPO)
- Opiskelutekniikat ja itselle sopivat keinot oppia (OPO, kaikki oppiaineet)
- Tunnelmat (aarrekartta, KU, OPO)
- Arkirytmi ja ruutuajan kohtuullinen käyttö (OPO, TE)

Minä oppijana ja yksilönä

- Lapsen oikeus tietoon ja ilmaisunvapauteen (Kansainvälinen lukutaitopäivä)
- Mediakasvatus
 - Lähdekritiikki
 - Demokratia

- Fiksusti netissä: nettikiusaaminen, asiallinen kommentointi (SUK)
- Sosiaalinen media ja digiturvataidot (SUK, TE, IV)
- KiVa koulu: Teema 3, Kiusaamisen monet kasvot

Turvataidot

- KiVa-ohjelma:
 - Kiusaamisen monet kasvot ja tunnistaminen
 - Me-hengen vahvistaminen
 - Teema 3, Kiusaamisen monet kasvot
 - Teema 4, Kiusaamisen seuraukset ja vastavoimat

Vuosiluokan erityispiirteitä

- Lapsen oikeus oikeudenmukaiseen kohteluun ja lain suojaan (Rasismen vastainen viikko)
- Ihmisoikeudet
 - Oikeusjärjestelmä
 - Kansalaiskasvatus

8. lk. aihepiirit

- Luokkahenki (lv, OPO)
- Toisen tilan kunnioittaminen
- Luokkakaverin arvostaminen ja huomioiminen
- Empatian tärkeys ja käsitteleminen (OPO)
- Kuuntelemisen taito ja aito läsnäolo (TE)
- Sosiaalisten suhteiden ABC (TE)
- Ryhmässä olemisen taidot (OPO, TE, kaikki aineet)

Meidän ryhmä

- Mielen hyvinvointi (TE, OPO)
- Esiintymisjännitys (SUK, kaikki oppiaineet)
- Arkirytmä (OPO, TE)
- Rauhoittuminen ja rentoutuminen (OPO, LI)

Minä oppijana ja yksilönä

- Lapsen oikeus tietoon ja ilmaisunvapauteen (Kansainvälinen lukutaitopäivä)
- Mediakasvatus
 - Lähdekritiikki
 - Demokratia

- Digiturvataidot
- Tunnetaidot ja seurustelu (TE)
- Ihmisoikeudet ja seksuaalioikeudet (TE)
- Seksuaalisuus
- Seksuaalinen häirintä (OPO, kuraattori)
- Turvallisesti liikenteessä; mopo aika

Turvataidot

- Liikunnan vaikutus hyvinvointiin (LI, TE)
- Riittävän liikunnan vaikutus hyvinvointiin
- Uni ja oppiminen
- Rentoutuminen, rauhoittuminen ja pysähtyminen (OPO, LI)
- Itsensä kuuntelu
- Mahdolliset asiantuntijavierailut eri oppiaineissa

Vuosiluokan erityispiirteitä

- Lapsen oikeus suojeluun pakolaisuutta, hyväksikäyttöä ja työvoiman hyväksikäyttöä vastaan (Rasismin vastainen viikko)
- Kansainväliset ihmisoikeudet
 - Globaalikasvatus

9. lk. aihepiirit

- Luokkahenki (lv)
- Sanaton ja sanallinen viestintä
- Positiivisen palautteen antaminen ja vastaanottaminen

Meidän ryhmä

- Minä riitän ja pärjään! (TE, OPO)
- Itsetunto (TE)
- Itsensä hyväksyminen (TE)
- Stressi (TE)
- Unelmat ja luottamus elämään (OPO)
- Arkirytmä (TE, OPO)

Minä oppijana ja yksilönä

- Lapsen oikeus vaikuttaa omaan elämäänsä (Kansainvälinen lukutaitopäivä)
- Itsemääräämisoikeus
 - Kehittyvä autonomia

- Digiturvataidot
- Turvallinen netinkäyttö (SUK)
- Asiallinen/asiaton kommentointi (SUK)
- Seksuaalinen häirintä (TE, kuraattori)
- Ihmisoikeudet ja seksuaalioikeudet (TE)
- Taloudellinen turvallisuus

Turvataidot

- Lapsen oikeus suojeluun pakolaisuutta, hyväksikäyttöä ja työvoiman hyväksikäyttöä vastaan (Rasismin vastainen viikko)
- Kansainväliset ihmisoikeudet
 - Globaalikasvatus

- Jatko-opintoihin valmistautuminen ja yhteishakuun liittyvät aiheet:
- Itsenäisyyden harjoittelu
 - Vastuun ottaminen
 - Tulevaisuuden suunnittelu (mahdolliset asiantuntijavierailut eri oppiaineissa)
 - Tukeminen valintojen teossa

Vuosiluokan erityispiirteitä